

Konference Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2024 / Problems of the Neolithic and Eneolithic 2024

Praha-Vinoř, Zámecký areál Ctěnice, 25. – 27. září 2024

Katarína Petriščáková, Miroslav Dobeš

Ve dnech 25. až 27. září 2024 se v Zámeckém areálu Ctěnice v Praze-Vinoři uskutečnila 43. mezinárodní konference Otázky neolitu a eneolitu našich zemí, pořádaná tentokrát Muzeem Prahy ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR, Praha, v. v. i. Organizace konference se za Muzeum hlavního města Prahy ujali Katarína Petriščáková a Petra Schindlerová a za Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. David Daněček a Miroslav Dobeš.

↑

Konference Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2024. Účastníci konference v Zámeckém areálu Ctěnice, foto M. Urbánek

Konference se zúčastnilo 68 badatelů ze čtyř zemí – České republiky, Slovenské republiky, Polské republiky a Arménské republiky. Předneseno bylo celkem 23 příspěvků a prezentováno 7 posterů v českém, slovenském a anglickém jazyce. Předložené příspěvky reflektovaly nejnovější poznatky a trendy v bádání o mladší a pozdní době kamenné v Evropě i za jejími hranicemi. V průběhu konference mohli delegáti zhlédnout stálou expozici umístěnou v Zámeckém areálu Ctěnice a prostřednictvím komentovaných prohlídek měli možnost blíže se seznámit s historií samotného zámku i s dějinami obce VINOŘ.

Ve středu 25. 9. 2024 se v prostoru Kočárovny konalo slavnostní otevření konference, kde K. Petrišćáková (Muzeum hl. města Prahy) a J. Řídký (Archeologický ústav) přivítali přítomné badatele. Úvodní blok přednášek představil současné trendy ve studiu neolitu a eneolitu. První přednášku s titulem *Chronologická analýza a sociální aspekty sídlišť kultury s lineární keramikou: případová studie z Hostivice-Sadové (Praha-západ)* přednesla P. Schindlerová ve spolupráci s J. Klementovou a M. Popelkou. Následovala přednáška *Zacházení s odpadem na sídlišti lineární keramiky v Hlízově* od autorů D. Pilaře a D. Soléne. Úvodní blok zakončil P. Tóth příspěvkem *Využitie generatívnej umelej inteligencie pri tvorbe archeologických rekonštrukcií*. Po krátké pauze pokračovalo dopoledne blokem o skrutkuře neolitického osídlení. P. Kalábková ve spolupráci s M. Kalábkem a L. Šínem přednesla příspěvek s názvem *Nové poznatky o neolitickém a eneolitickém osídlení Uničova*. F. Trampota a P. Pajdla se ve svém referátu zaměřili na *Neolitické sídlení struktury ve východní polovině Čech a v povodí Moravy*, I. Vostrovská s kolektivem autorů se věnovala *Identifikaci neolitických aktivit v Kateřinské jeskyni*.

V odpoledním bloku se část přednášek zaměřila na nové poznatky o těžbě a využití kamenných surovin v neolitu a o pohřebních praktikách v eneolitu. J. Řídký s kolektivem autorů přednesl příspěvek s názvem *Účel a způsob použití kamenných mlecích zařízení v neolitu*, J. Bártík s kolektivem autorů představil prezentaci *Nový výzkum exploatace porfyrického mikrodioritu na moravsko-rakouském pomezí v období lengyelské kultury a jeho přínos pro poznání dílenských areálů na produkci broušené kamenné industrie* a P. Šída se spoluautory se v příspěvku věnoval *Novému výzkumu těžby a distribuce metabazitu typu Jizerské hory*.

Ve večerním bloku jsme se podívali za hranice Evropy, kde L. Varadzin na příkladu Sudánu shrnul *Otázku neolitizace severovýchodní Afriky* a M. Shakmuryan představila *Desert Kites: A Retrospective Analsis of Investigations and Future Trajectories (Pouštní pasti: Retrospektivní analýza výzkumů a perspektivy dalšího směřování)* ve Střední Asii a na Blízkém východě. Na závěr přednáškového večera jsme se vrátili zpět na území Čech s příspěvkem P. Křištufa a kolektivu s názvem *Dlouhé mohyly jako prostředek kolonizace krajiny a související změny přírodního prostředí* a A. Káčerika *Pohřební areály kultury se šňůrovou keramikou a kultury zvoncovitých pohárů na k. ú. Vikletice a Soběsuky nad Ohří*.

Po večeři pokračovala v Jízdárně diskuse nad postery: R. Hreha spolu s M. Kundrátovou a A. Miakushou představili *Stredoneolitický hrob z Košíc-Krásnej*. K. Šimunková

Konference Otázky neolitu a eneolitu
našich zemí 2024. Registrace účastníků,
foto M. Urbánek

Konference Otázky neolitu a eneolitu našich zemí
2024. Účastníci konference na Hradišti Řivnáč
v Roztokách u Prahy, foto M. Urbánek

spolu s N. Beljak Pažinovou prezentovaly *Dudince – Pod Gestencom: predbežné výsledky 1. sezóny výskumu eneolitickej osady*, P. Hušťák a A. Majer přiblížili *Genezi zániku neolitických objektů na polykulturním sídelním areálu, k. ú. Kněževes (okr. Praha-západ)*. A. Káčerík prezentoval *Sídlištní zahloubený objekt a zásobní jámu kultury kulovitých amfor v Trmicích u Ústí nad Labem*, M. Kuchařík a J. Mašek seznámili účastníky s *Aktuálními nálezy pozdně eneolitických hrobů ze stavby dálnice D7 (okr. Kladno)*. A. Nejedlá se spoluautory představila *Rondel kultury s moravskou malovanou keramikou – nový objev v trati „Hofbreiten“, Štítary (okr. Znojmo)* a P. Kacel se spoluautory prezentoval *Dva hroby ze závěru neolitu a z časného eneolitu v Praze-Ruzyni*.

Ve čtvrtek 26. 9. 2024 v dopoledních hodinách účastníci konference navštívili Hradiště v Divoké Šárce, které leží v západní části přírodní rezervace na katastru Liboce v Praze 6. Významnou archeologickou lokalitou z období neolitu a eneolitu provázel P. Kacel (Muzeum hl. města Prahy). I přes nepřízeň počasí si návštěvníci užili krásný výhled z vrcholu hradiště doplněný podrobným odborným výkladem.

V odpoledních hodinách exkurze pokračovala v expozici Archevita ve Středočeském muzeu v Roztokách u Prahy, kde měli návštěvníci možnost seznámit se s různými typy pravěkých obydlí v reálné velikosti, rekonstrukcemi hrobů a doprovodnými archeologickými nálezy. Celá expozice, kterou provázel D. Daněček (Archeologický ústav AV ČR, Praha), byla doplněna počítačovými perspektivami, holografickými projekcemi a videomappingem.

V závěrečné části exkurze se účastníci spolu s D. Daněčkem podívali na pravěké hradiště na vrchu Řivnáč na k. ú. Žalov nedaleko Roztok u Prahy. Eponymní lokalita archeologické řivnáčské kultury je známá svými úchvatnými scénériemi vysoko nad hlubokým vltavským kaňonem a osídlením sahajícím až do období staršího eneolitu.

V závěrečném dni konference v pátek 27. 9. 2024 byly předneseny příspěvky k několika tématům. V dopoledních hodinách se živě diskutovalo nad možnostmi studia keramických nádob a eneolitickými měděnými a kamennými artefakty. M. Nývltová Fišáková, J. Malíšková a P. Tóth přednesli příspěvek na téma *Rekonstrukce stravovacích zvyklostí prvních zemědělců v Těšeticích-Kyjovicích integrací osteologické a lipidové analýzy*. J. Turek poukázal na možnosti *Čtení výzdobných motivů zvoncovitých pohárů* a J. Dufek přednesl příspěvek s názvem *Tohle tedy ne! Indicie k interpretaci významu výzdoby v kultuře zvoncovitých pohárů*. M. Dobeš a M. Fikrle představili *Nové nálezy eneolitických měděných předmětů v Čechách*, R. Trnka referoval o *Broušené kamenné industrii chamské kultury v jihozápadních Čechách* a J. Peška s F. Ondrkálem přednesli příspěvek s názvem *Nové nálezy sekeromlatů typu Handlová na Slovensku*.

Polední blok byl věnován monumentálním prvkům pohřbívání a pohřebním aktivitám primárně v závěrečné fázi eneolitu. E. Horváthová, P. Jarosz a A. Szczepanek představili příspěvek s názvem *Výskum mohylových násypov na Východoslovenskej nížine*

Konference Otázky neolitu a eneolitu našich zemí
2024. Jedna z prezentací, foto M. Urbánek

Konference Otázky neolitu a eneolitu našich zemí
2024. Účastníci konference na Hradišti Divoká
Šárka v Praze-Liboci, foto M. Urbánek

v letech 2023 a 2024. V. Sušická a J. Witan přednesly příspěvek *Hrob(y) s žárovým pohřbem ze závěrečné fáze kultury se šňůrovou keramikou z Dřemčic (okr. Litoměřice)*. Následovala přednáška od L. Rypky a P. Limburského *Pohřebiště kultury zvoncovitých pohárů v Hrbovicích (okr. Ústí nad Labem). Výsledky záchranného výzkumu z roku 2017*.

Poslední přednáškový blok se zabýval problematikou rondelů, výšinných sídel a hradišť a novými přístupy ve zkoumání těchto neolitických a eneolitických lokalit. M. Kuchařík, T. Blažková a J. Mašek představili *Rondel kultury s vypíchanou keramikou v Kralupech nad Vltavou (okr. Mělník)*. Přednáškový blok i konferenci zakončila trojice K. Petriščáková, P. Kacel a P. Schindlerová s prezentací *A jak dál? Nové perspektivy výzkumu pražských pravěkých hradišť a výšinných sídlišť*.

Závěrečná diskuse byla věnovaná dalším perspektivám studia neolitu a eneolitu nejenom v Čechách, na Moravě, Slovensku a Polsku, ale i v širším geografickém měřítku.

Na závěr P. Kalábková (Univerzita Palackého v Olomouci) přítomné pozvala na další ročník konference Otázky neolitu a eneolitu, který se bude konat v září roku 2025 na Slovensku.

K. Petriščáková (Muzeum hl. města Prahy) zrekapitulovala celý průběh konference a všem přítomným delegátům poděkovala za účast na konferenci a vedení organizace, spoluorganizátorům i přípravnému výboru za pomoc s její přípravou. Ve 13.30 hod. byla konference slavnostně ukončena.

Zvláštní poděkování za pomoc s přípravou konference patří vedení Muzea hlavního města Prahy a Archeologickému ústavu AV ČR, Praha, v. v. i. a jmenovitě P. Kaclovi, K. Zadákové, L. Daněčkové, V. Dědkové, P. Starcovi, B. Ciplové, I. Pufflerové, Š. Máchové, I. Kynclovi, M. Adámkovi, M. Kafkovi, H. Nedvědové, A. Motlochové, J. Žádníkovi, T. Královi, E. Dubské, K. Kleinové, J. Řídkému.